

54. מַעֲמָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, שאינו חייב עד שיהרוג את מי שהתכוין אליו.  
 55. משיבה הגמרא: אִמְרַהּ קָרָא (דברים יט א) 'כִּי יִהְיֶה אִישׁ שָׁנָא לְרֵעֵהוּ  
 56. וְאָרֶב לוֹ וְקָם עָלָיו וְהָכֹהוּ נֶפֶשׁ וְמוֹת' וגו', 'וְאָרֶב לוֹ' מיותר, ובא  
 57. ללמד שאינו חייב עד שִׁתְּכַוֵּן לוֹ – לנרצח.  
 58. מבררת הגמרא: וְדַבְּרֵן שְׁחֻלְקִים על רבי שמעון, מה דורשים משם.  
 59. אִמְרֵי דְבִי – רבית מדרשו של רבי נחמי, 'וְאָרֶב לוֹ' פָּרֵט לְזֹרֵק אֶבֶן  
 60. לְגוֹ – לתוך חבורה של בני אדם, נכרים וישראלים, ונתכוין להרוג  
 61. את מי שידמין לו והרג ישראל, פטור.  
 62. הגמרא מבררת מה טיבה של חבורה זו: הִכִּי דְמִי – כיצד מדובר,  
 63. אִלְיָמָא דְאִיבָא – אם נאמר שיש שם תְּשֻׁעָה בּוֹתִים – גוים וְאֶחָד  
 64. יִשְׂרָאֵל בִּינִיחָהוּ, מדוע הוצרכו ללמוד שהוא פטור מפסוק, תִּפְסֹק  
 65. לִיה – הלא גם בלא זה אפשר ללמוד כן, משום דְרִיקָא בּוֹתִים נִינְהוּ  
 66. – משום שרוב החבורה גוים הם, ומאחר שהולכים אחר הרוב,  
 67. נחשב כמתכוין להרוג גוי והרג ישראל, שהוא פטור, אִי נָמִי –  
 68. ואפילו אם תאמר שמדובר בַּלְלָא וְפִלְלָא – שחצי מבני החבורה  
 69. הם גוים וחצי ישראל, עדיין גם בלא הפסוק יש לפוטרו, שכאשר  
 70. באים לדון האם נחשב שכונתו היתה להרוג ישראל או להרוג גוי,  
 71. אין הדבר מוכרע לא לכאן ולא לכאן, שהרי מחצה על מחצה הם,  
 72. והרי זה ספק וְסָפֵק נִפְשֻׁתָּהּ לְהַקֵּל כמו שלמדנו מכתוב (במדבר לה  
 73. כה) 'וְהִצִּילוּ הָעֵדָה', ויש לדנוג כמתכוין להרוג גוי והרג ישראל  
 74. שהוא פטור.  
 75. מסיקה הגמרא: לֹא צְרִיכָא – לא נצרך הפסוק ללמד שהזורק אבן  
 76. לתוך החבורה פטור, אלא באופן דְאִיבָא – שיש בחבורה זו תְּשֻׁעָה  
 77. וְיִשְׂרָאֵל וְבוֹתֵי אֶחָד בִּינִיחָהוּ, שלכאורה היה לנו לחייבו, כי מאחר  
 78. שהולכים אחר הרוב, נחשב כמתכוין להרוג ישראל, והזורק  
 79. הפסוק להשמיע שפטור ואין הולכים בזה אחר הרוב, משום דְהִיָּה  
 80. לִיה – שהרי בּוֹתֵי קְבוּעָה הוא במקומו, וְכָל קְבוּעָה, אף על פי שהוא  
 81. מיעוט, בְּמַחְצָה עַל מַחְצָה דְמִי, ודנים כאילו יש מחצה גוים ומחצה  
 82. ישראל, והרי הוא פטור כדין ספק נפשות להקל.  
 83. הגמרא מבררת פירוש המקראות בפרשת משפטים לפי שיטת רבי  
 84. שמעון. מקשה הגמרא: בְּשִׁלְמָא לְרַבְנָה, דְאִמְרֵי – שאמרו במשנתנו  
 85. שנתכוון להרוג את זה – ישראל אחד, וְהָרַג אֶת זֶה – ישראל אחר,  
 86. חָזִיק מִיתָה כְּדִין רֹצֵחַ, לפי דבריהם מיושב דְבָתִּיב – מה שכתוב  
 87. (שמות כא כב) 'כִּי יִצְוֶה אִנְשִׁים וְנִגְפּוּ אִשָּׁה הָרָה, וְאִמֶּר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר,  
 88. בְּמַצּוֹת שְׁבִמִיתָה – במריבה על מנת להרוג הַתְּבוּב מְדַבֵּר, שרצו  
 89. להרוג אחד את חברו, דְבָתִּיב – שהרי כתוב בפסוק הבא (שם כא  
 90. כג), 'וְאִם אִסּוּן יִהְיֶה וְנִתְּתָה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ, ופירושו, שאם על ידי  
 91. נגיפת האשה יהיה אסון, כלומר שהאשה תמות, יתן המכה את  
 92. נפשו תחת נפשה, והיינו שיענש במיתה. ומוכח שמריבה זו היתה  
 93. על דעת להרוג את חברו, שאם לא כן מדוע נענש במיתה, והלא  
 94. שוגג הוא, אמנם כשנתכוין להרוג, חייב, אף על פי שנתכוין להרוג  
 95. את חברו (כמו שכתוב 'כִּי יִצְוֶה אִנְשִׁים') והרג אשה.  
 96. הגמרא מסיימת את קשייתה: אִלָּא לְרַבִּי שְׁמַעוֹן הַסּוֹבֵר במשנתנו  
 97. שנתכוין להרוג את זה והרג את זה פטור, הֵא – פסוק זה שכתוב  
 98. (שם) 'וְנִתְּתָה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ', מֵאָ עֲבִיד לִיה – כיצד מתפרש לדעתו,  
 99. הרי אין לפרש כפשוטו, שחייב מיתה, כי מדובר שנתכוין לאיש  
 100. והרג אשה, שפטור לרבי שמעון.  
 101. מתרצת הגמרא: הכוונה במה שכתוב 'וְנִתְּתָה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ',  
 102. שיתן מָמוֹן תַּחַת נֶפֶשׁ האשה, והיינו שיתן לזורש האשה את דמיה.  
 103. כפי שהיתה יכולה להמכר בשוק אם היתה שפחה כנענית. וְכִדְבְּרֵי  
 104. – וכדברי רבי, דְתִנְיָא בברייתא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר 'וְנִתְּתָה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ',  
 105. אין נתינה זו אלא נתינת מָמוֹן. ומוכיח רבי דרך שאלה ותשובה:  
 106. אֵת אֱלִיעֶזֶר שיתן מָמוֹן, אִי אֵינוֹ כן, אִלָּא שיתן מָמוֹן, והיינו  
 107. שיענש בעונש מיתה. הרי תשובתו, שְׁנִימָתָה 'נִתְּנָה' לְמָתָה –  
 108. בפסוק מאוחר יותר, שכתוב (שמות כא כג) 'וְאִם אִסּוּן יִהְיֶה וְנִתְּתָה'  
 109. נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ, וְנִתְּתָה

1. וְהָיָה כִּהְיֶה אִם תָּכַח עַל לְבוֹ, וְהִלָּכָה לָהּ עַל מַתְנֵי, וְלֹא  
 2. הָיָה כִּהְיֶה לְהַמִּית בהכאתה על מַתְנֵי, וְמָתָה, פְּטוּר, שאף על פי  
 3. שנתכוין למכת מיתה, מלבד זאת יש דין שיכנו מכה הראויה  
 4. להמית, וכיון שמכה זו לא היתה ראויה להמית, נחשב שלא הוא  
 5. הרגו.  
 6. נתכוון להכות את הגדול – אדם גדול, וְלֹא הָיָה כִּהְיֶה באבן כְּדִי  
 7. לְהַמִּית אֶת הַגְּדוֹל, וְהִלָּכָה לָהּ עַל הַקֶּטֶן שעמד על ידו. וְהָיָה כִּהְיֶה  
 8. לְהַמִּית אֶת הַקֶּטֶן, וְמָתָה, פְּטוּר, שאף על פי שהתרו בו שמא תפגע  
 9. האבן בקטן ותהרגנו, התראת ספק היא, ואינה התראה.  
 10. נתכוון להכות את הקטן, וְהָיָה כִּהְיֶה לְהַמִּית אֶת הַקֶּטֶן, וְהִלָּכָה לָהּ  
 11. עַל הַגְּדוֹל שעמד על יד הקטן, וְלֹא הָיָה כִּהְיֶה לְהַמִּית אֶת הַגְּדוֹל,  
 12. וְמָתָה, פְּטוּר, שהרי הכה מכה שאינה ראויה להמית.  
 13. המשנה מביאה אופנים בהם הרוצח חייב, אף על פי שהרציחה  
 14. נעשתה בדרך שונה מכוונתו: אֶבֶן נִתְּכָהוּ לְהַכּוֹת עַל מַתְנֵי, וְהָיָה  
 15. כִּהְיֶה לְהַמִּית בהכאתה על מַתְנֵי וכל שכן שהיה בה כדי להמית  
 16. אם תכה על לכו, וְהִלָּכָה לָהּ עַל לכו, וְמָתָה, חָזִיק.  
 17. נתכוון להכות את הגדול, וְהָיָה כִּהְיֶה לְהַמִּית אֶת הַגְּדוֹל והתרו בו  
 18. עליו, וְהִלָּכָה לָהּ עַל הַקֶּטֶן שעמד על יד הגדול, וְמָתָה, חָזִיק.  
 19. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֱמַר, אִפְּלוּ אִם נִתְּכָהוּ לְהַרְגוֹ אֶת זֶה – את ראוּבֵן, וְהָרַג  
 20. אֶת זֶה – את שמעון, הרי הוא פְּטוּר.

## גמרא

21. מבררת הגמרא: רַבִּי שְׁמַעוֹן אֱמַר – על איזו בבא במשנה אמר את  
 22. דבריו. אִלְיָמָא – אם נאמר שדבריו נאמרו, אִסְפָּא – על סוף דברי  
 23. תנא קמא, שאם נתכוין להכות את הגדול והרג קטן חייב, ומבואר  
 24. שאפילו נתכוין לזה והרג את זה חייב, ובא רבי שמעון לחלוק  
 25. שהוא פטור, אם כן רַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר מִיָּבֵיעַ לִיה – היה לתנא  
 26. שסידר את המשנה לקצר בלשונו ולומר 'ורבי שמעון פטור'. אִלָּא  
 27. רבי שמעון דִּבֵּר אֲרִישָׁא – על הרישא של המשנה, שנאמר בה,  
 28. נִתְּכָהוּ לְהַרְגוֹ אֶת הַקֶּטֶן וְהָרַג אֶת הָאָדָם, לְעוֹבֵד בּוֹכְבִּים וְהָרַג אֶת  
 29. יִשְׂרָאֵל, לְנַפְלִים וְהָרַג אֶת בֶּן מִתְּנָא, פְּטוּר, הֵא – ומשמע שאם  
 30. נִתְּכָהוּ לְהַרְגוֹ אֶת זֶה – אדם בן ברית, והתרו בו עליו, וְהָרַג אֶת זֶה  
 31. – אדם אחר כמדוהו, חָזִיק, שהרי התכוין לכן ברית והתרו בו  
 32. התראת ודאי, וגם הרג בן ברית. ורַבִּי שְׁמַעוֹן חוֹלֵק על זה ואֱמַר  
 33. אִפְּלוּ נִתְּכָהוּ לְהַרְגוֹ אֶת זֶה – אדם בן ברית, וְהָרַג אֶת זֶה – אדם  
 34. אחר כמדוהו, הרי זה פְּטוּר.  
 35. בירור בשיטת רבי שמעון: זה פְּטוּר, שאם קָאִי – עומדים רְאוּבֵן  
 36. וְשְׁמַעוֹן אחד על יד השני, וְאִמֶּר הרוצח, אִנָּא לְרְאוּבֵן קָא מִיבְּוִנָא  
 37. לְשְׁמַעוֹן לֹא קָא מִיבְּוִנָא – אני מתכוין להרוג את ראוּבֵן ולא את  
 38. שמעון, הִינֵנּוּ פְּלוּגְתֵיהוּ – זו היא המחלוקת השנויה במשנתנו,  
 39. שחכמים מחייבים ורבי שמעון פטור. אבל יש לברר כשאִמֶּר  
 40. הרוצח, לְהַךְ מִינֵיהוּ – הריני מתכוין להרוג את מי שידמין מבין  
 41. שניהם, והלכה האבן והרגה את ראוּבֵן, מֵאִי, האם כיון שנתקיימה  
 42. כוונתי במה שנהרג ראוּבֵן, נחשב שהרג את מי שהתכוין אליו  
 43. וחייב, או מאחר שלא התכוין אליו בדווקא, ואף אם שמעון היה  
 44. זה שנהרג גם כן היה נוח לו, אין זה נקרא שמתכוין אליו, ופטור  
 45. לרבי שמעון, אִי נָמִי – כמו כן יש להסתפק באופן שְׁכִכְוִיד היה  
 46. הרוצח שאדם זה שבא להרוגו רְאוּבֵן הוא, וְנִמְצָא שהוא שְׁמַעוֹן,  
 47. מֵאִי, האם כיון שהתכוין לגוף הזה, נקרא מתכוין וחייב, או כיון  
 48. שלאדם הזה ושמעון לא התכוין פטור רבי שמעון.  
 49. פושטת הגמרא: תָּא שְׁמַעוֹן דְתִנְיָא בברייתא, רַבִּי שְׁמַעוֹן אֱמַר אינו  
 50. חייב עד שִׁאֱמַר לְפָלוּנִי אִי מַתְּכָהוּ, ואותו פלוני הרג. ומשמע  
 51. שצריך שייחד כוונתו לאדם מסוים, אבל אם התכוין לאחד משנים  
 52. או שהתכוין לגוף שהרג אך לא לאותו אדם, פטור.  
 53. הגמרא מבררת את מקור דברי רבי שמעון. שואלת הגמרא: מֵאִי

# סנהדרין דף עט עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עזו והדר" (ליום שלישי) רלט

1 'תִּתִּינָהּ לְמַעְלָה, שְׂכָתוּב (שם כא כב) וְכִי יִצְּצוּ אֲנָשִׁים וְיִגְּפוּ אִשָּׁה הָרָה  
2 וְיִצְּצוּ לְיָדֶיהָ וְלֹא יִהְיֶה אֶסּוֹן עֲנוּשׁ יַעֲנֵשׁ כַּאֲשֶׁר יִשִּׁית עָלֶיהָ בְּעַל  
3 הָאִשָּׁה וְנָתַן בְּפִלְלִים, וְיֵשׁ לְדִרּוּשׁ, מִה לְהֵלֵךְ, בַּפְּסוֹק וְנָתַן בְּפִלְלִים,  
4 עֵינֶיהָ נִתְּנָה מִמּוֹן, אֵף כָּאן, בַּפְּסוֹק וְנָתַתָּה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ, הִיא  
5 נִתְּנָה מִמּוֹן.

6 הגמרא מביאה שיטה שלישית, לפיה המתכוון לזה והרג את זה  
7 פטור גם ממיתה וגם מממון: אָמַר רַבָּא, הָאִי דִּתְנָא דְּבִי חֲזִיקָה –  
8 ברייתא זו ששנה התנא בבית מדרשו של חזקיה, מִפְּקָא וְמוֹצִיאָהּ  
9 מִדְּרֵבִי – אינה כדברי רבי המחייב ממון, וּמִפְּקָא מִדְּרֵבִי – ואינה  
10 כדברי רבנן המחייבים מיתה. דִּתְנָא דְּבִי חֲזִיקָה, נאמר (ויקרא כד כא)  
11 וּמִכָּה בְּהִמָּה יִשְׁלַמְנָהּ וּמִכָּה אֲדָם יוֹמֵת, ומשמע שדווקא מכה  
12 בהמה ומתה חייב ממון (וכדין מדיק ממון חבירו), אבל מכה אדם  
13 ומת, אינו משלם ממון, ומלבד משמעות זו יש להקיש מִכָּה אֲדָם  
14 וּמִכָּה בְּהִמָּה, ללמד שבכל האופנים שהמזיק בהמה חייב ממון,  
15 ההורג אדם פטור מממון, והיינו, מִה מִכָּה בְּהִמָּה לֹא חֲלָקָה כִּה בִּין  
16 אופן שהזיק אותה בשונג לאופן שהזיק במזיד, וכן אין חילוק בִּין  
17 שהיה מִתְּבִינָן להכותה לְשֹׁאֵינוּ מִתְּבִינָן, וכמו כן אין חילוק בִּין  
18 שהכה את הבהמה בְּדֶרֶךְ יִרְדָּה, וכגון שהרים גרון למעלה ואחר  
19 כך הורידו למטה בכח ופגע בהמה, לִהְיֶה אותו בְּדֶרֶךְ עֲלִיָּה –  
20 בעת הרמת הגרון, שאין בכל אלו המקרים חילוק לְשֹׁטְרוֹ מִמּוֹן,  
21 אֲלֵא כולם שוים לְחִיבֵי מִמּוֹן, וכמו שלמדנו (ב"ק כה) מהנאמר (שמות  
22 כא כה) פָּצַע תַּחַת פָּצַע, ומכך נלמד, שאף מִכָּה אֲדָם המזיק על השונג כמזיד ועל  
23 האונס כרצון. ומכך נלמד, שאף מִכָּה אֲדָם המזיק על השונג כמזיד ועל  
24 מתשלומי ממון, לֹא תִּחְלֹק בֵּין בַּפְּטוּר זֶה בִּין הָרֵג בְּשׁוֹנֵג לְהָרֵג  
25 בְּמִזִּיד, שכמו שההורג כמזיד פטור מחיובי ממון הבאים אליו  
26 בשעת הרציחה, כן הדין בהורג בשונג, וכן אין לחלק בזה בִּין  
27 מִתְּבִינָן לְשֹׁאֵין מִתְּבִינָן, ובין ההורג כמזיד בְּדֶרֶךְ יִרְדָּה, כגון בהורדת  
28 הגרון, לְבִין ההורג כמזיד בְּדֶרֶךְ עֲלִיָּה – בהרמת הגרון, שאף על פי  
29 שמצאנו חילוק זה ברצח בשונג, שבהרג בדרך ירידה ניתן לכפרת  
30 גולות, רוצח כמזיד אינו מתכפר (ובממון) אפילו אם הרג בדרך  
31 ירידה. ובכל אלו המקרים אין חילוק לְחִיבֵי מִמּוֹן, אֲלֵא כולם שווים  
32 לְשֹׁטְרוֹ מִמּוֹן.

33 הגמרא ממשיכה ומבררת: מַאי שְׁאֵין מִתְּבִינָן? האמור בברייתא,  
34 אֲלֵא – אם נאמר שְׁאֵין מִתְּבִינָן להרוג כָּלֵל, אם כן היינו שונג,  
35 וכבר הוזכר לפני כן שהוא פטור, אֲלֵא פְּשִׁיטָא שהפירוש, שְׁאֵין  
36 מִתְּבִינָן לֹה – לישראל שהרגו אֲלֵא לֹה – לישראל אחר. וְתִתִּינָהּ  
37 לגבי שְׁאֵין לְחִיבֵי מִמּוֹן, והם דמי ההרג, אֲלֵא יֵשׁ לְשֹׁטְרוֹ מִמּוֹן  
38 זה. ממשכיה הגמרא, וְאִי כִּר קָטְלָא הוּא – ואם המתכוון לזה והרג  
39 את זה חייב מיתה, מַאי אֲיִצְטְרִיד לְמִפְטָרִיהָ מִמּוֹן – מדוע הוצרך  
40 הכתוב לפוטרו מממון, הלא דין ידוע הוא שאינו מת ומשלם, אֲלֵא  
41 לֹא שְׁמַע מִינָהּ – אלא ודאי שלפי תנא דברי חזקיה, המתכוון  
42 להרוג את זה והרג את זה לֹא כִּר קָטְלָא הוּא וְלֹא כִּר מִמּוֹנָא הוּא,  
43 וזה שלא כרבנן שחייבוהו מיתה ולא כרבי שחייבו ממון.

## משנה

44 משנה זו עוסקת בדיני חייבי מיתות שנתערבו באחרים.  
45 רֹצֵחַ שֶׁנִּתְּעַרְבַּ בְּאַחֲרִים, בּוֹלֵן פְּטוּרִין. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בּוֹנִסִּין אוֹתָן  
46 לְכִיפָּה – חדר צר כפי קומת האדם ואינו יכול לשכב בו, ומאבילים  
47 אותם לחם ומים בצמיצום עד שיתקטנו מעיהם, ואחר כך

48 מאבילים אותם שעורים עד שכריסם נבקעת ומתים.  
49 דין נוסף מאותו הענין: כָּל חֲיִיבֵי מִיתוֹת שֶׁנִּתְּעַרְבוּ זֶה בְּזֶה, נִידוּנִין  
50 כולם במיתה הקלה מבין המסופקות, שכיון שאין הדבר ידוע, לא  
51 ניתן להחמיר עליו כי שמא אינו מחויב במיתה החמורה, אבל ניתן  
52 לדנו בקלה, משום שהיא בכלל חמורה.  
53 אם נתערבו הנסקלִין בְּנִשְׁרָפִין, רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, נִידוּנִין כולם  
54 בְּסָקִילָה משום שֶׁהִשְׁרִיפָה חֲמוּרָה מסקילה, ויש לדונם במיתה  
55 הקלה. וְחֻקִּים אוֹמְרִים, נִידוּנִין בְּשִׁרְפָה משום שֶׁהִסְקִילָה חֲמוּרָה  
56 יותר משריפה ואין לדון בה מספק.  
57 התנאים מביאים ראיות לדבריהם: אָמַר לְהֵן רַבִּי שְׁמַעוֹן לחכמים,  
58 הרי התורה חילקה בדין נערה מאורסה שזינתה, שאם היא בת  
59 ישראל חייבת סקילה, ואם היא בת כהן חייבת שריפה, וטעם  
60 החילוק, משום שעבירת בת כהן חמורה יותר מאחר שהיא  
61 מחללת את אביה, ואילו לא היתה שִׁרְפָה חֲמוּרָה מסקילה לא נִתְּנָה  
62 לְבַת כֹּהֵן שְׁזֻזָּתָה. אָמַר לֹא חכמים לרבי שמעון, אִילוּ לֹא הָיְתָה  
63 סָקִילָה חֲמוּרָה משאר המיתות, לֹא נִתְּנָה לְמַנְפֵּה – 'מברך' את השם  
64 וְלַעֲבֹד עֲבֹדָת בּוֹכְבִּים, שהם פושטים יד בעיקר וראויים למיתה  
65 החמורה ביותר.  
66 ואם נתערבו הַנִּתְּרִין – הנידונים בסיף בְּנִתְּנָקִין, רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר  
67 ידונו את כולם בְּסִיף, שהיא מיתה קלה יותר מחנק, וְחֻקִּים  
68 אוֹמְרִים ידונו את כולם בְּנִתְּנָק, שחנק קל מסיף.

## גמרא

69 הגמרא מבררת מהי הכוונה במה ששינוי 'רוצח שנתערב באחרים  
70 כולן פטורין' וכו'. שואלת הגמרא: מַאן – מי הם אַחֲרִים, אֲלֵא  
71 – אם נאמר שְׁאֲחֵרִים, היינו בְּשִׁרְפִים, פְּשִׁיטָא שלאחר שנתערב  
72 בהם רוצח כולם פטורים, וְתוּ בְּהָא לֵאמָר רַבִּי יְהוּדָה – ועוד, וכי  
73 באופן זה היה אומר רבי יהודה שבוֹנִסִּין אוֹתָן לְכִיפָּה כדי שימותו  
74 שם.  
75 (סימן לשמות האמוראים המתרצים להלן קושיא זו, בש"ק)  
76 מתרץ שמואל: אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר שְׁמוּאֵל, הָכָא בְּרוּצָה שְׁהַעֲדִידוּ  
77 עליו, אך עדיין לֹא נִגְמַר דִּינוֹ שֶׁנִּתְּעַרְבַּ בְּרוּצָה אַחֲרִים שֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ  
78 עֲסָקִינוּ, רַבֵּנָן סָבְרִי כִּיוֹן שְׁאֵין גּוֹמְרִין דִּינוֹ שֶׁל אֲדָם אֲלֵא בְּפָנָיו, וכאן  
79 שאין מכירים אותו נחשב כאינו בפניו, ואי אפשר לגמור את דינו,  
80 הִלְכָה בּוֹלֵן פְּטוּרִין. וְרַבִּי יְהוּדָה סובר שמכל מקום מִפְּטָרִינָהּ לְנִגְמַר  
81 נָמִי לֹא – להותירם בחיים גם כן אי אפשר בִּין דְּכֹלָם רֹצְחִין נִתְּנוּ  
82 וְהֵם, הִלְכָה בּוֹנִסִּין אוֹתָן לְכִיפָּה ומתים שם.  
83 ריש לקיש מתרץ באופן אחר: רִישׁ לְקִישׁ אָמַר, בְּאֲדָם, דְּכֹלֵי עֲלָמָא  
84 לֹא פְּלִיגִי דְּפְטוּרִין – לדברי הכל פטורים. אֲבָל הָכָא בְּמִשְׁנָה בְּשׁוֹר  
85 שהרג אדם שֶׁלֹא נִגְמַר דִּינוֹ להיסקל שֶׁנִּתְּעַרְבַּ בְּשׁוֹרִים אַחֲרִים שֶׁנִּגְמַר  
86 דִּינוֹ להיסקל קְמִיפְלִיגִי – נחלקו, שרַבֵּנָן סָבְרִי שכיון שלמדנו (לעיל טו.)  
87 שְׁכִמְיַת בְּעֲלִים כִּךְ מִיתָת הַשּׁוֹר, והרי אם בעליו היה רוצח לא היו  
88 גומרים דינו אלא בפניו, וכמו כן אין גּוֹמְרִין דִּינוֹ שֶׁל שׁוֹר אֲלֵא בְּפָנָיו  
89 של שור, הִלְכָה כֵּן שהם מעורבים ואי אפשר לגמור את דינו בּוֹלֵן  
90 פְּטוּרִין, וְרַבִּי יְהוּדָה כִּכֵּר, שמאחר וכולם הרגו אנשים, צריך  
91 להורגם משום 'זבערת הרע מקרבך', ולכן בּוֹנִסִּין אוֹתָן לְכִיפָּה  
92 שימותו שם ברעב.  
93 רבא דוחה את שני התירוצים הקודמים: אָמַר רַבָּא,

## אגרות קודש

[בין כסא לעשור תשי"א]

...אמירת העולה לתורה חזק חוי"נ - לא חשיב הפסק כי הוא שייך לקריאת הסיום (ראה שו"ע  
אדה"ז סקס"ז ס"ט). וגם הוא אומר, כי נסחא שלנו היא ונתחזק...